

GUIGUZI

(HAYALETLER VADİSİNİN BİLGESİ)

İKNA SANATI

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

ÇİNCE ASLINDAN ÇEVİREN: GİRAY FIDAN

Genel Yayın: 5283

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamayacaktır.

23 Haziran 1941

Maarif Vekili

Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

GUIGUZI
IKNA SANATI

ÖZGÜN ADI
鬼谷子

ÇİNCE ASLINDAN ÇEVİREN
PROF. DR. GİRAY FİDAN

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2020
Sertifika No: 40077

EDİTÖR
KORAY KARASULU

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
DEFNE ASAL

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

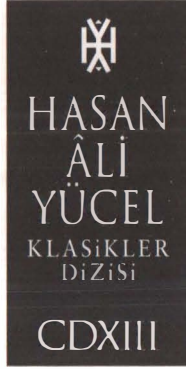
I. BASIM, EYLÜL 2021, İSTANBUL

ISBN 978-625-405-659-8 (CİLTLİ)
ISBN 978-625-405-660-4 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
UMUT KAĞITÇILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.
KERESTECİLER SİTESİ FATİH CADDESİ YÜKSEK SOKAK NO: 11/1 MERTER
GÜNGÖREN İSTANBUL
Tel. (0212) 637 04 11 Faks: (0212) 637 37 03
Sertifika No: 45162

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr

GUIGUZI

İKNA SANATI

ÇİNCE ASLINDAN ÇEVİREN:
GİRAY FİDAN

TÜRKİYE BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

Sunuş	vi
Temel Kavramlar	ix
Telaffuz Üzerine	xi
I Açıl – Kapan	1
II Yansıt – Yanıtlı	5
III Etkile – Sağlamaştır	9
IV Onar – Kır	13
V Yakala – Ele Geçir	15
VI Diren – Uzlaş	17
VII Tartma	21
VIII Ölçme	25
IX Değerlendirme	29
X Planlama	33
XI Karar Verme	37
XII Temel İlkeler	39
Temel Doktrin:	
Yin İşaretlerinin Yedi Temel Yöntemi	43
1. Ruhun Canlandırılması Sanatı – Beş Ejderha	
2. İradeyi Geliştirme Sanatı – Göksel Kaplumbağa	
3. Düşünceleri Güçlendirme Sanatı – Teng Yılanı	
4. Kuvveti Dağıtma Sanatı – Çömelen Ayı	
5. Gücü Dağıtma Sanatı – Yırtıcı Kuş	
6. Zahmetsiz Dönüşüm Sanatı – Yırtıcı Hayvanlar	
7. Azaltma – Artırma Sanatı	
Esası Yakalamak	
Merkezî Doktrin	51

Sunuş

“Hayaletler Vadisinin Bilgesi” olarak anılan filozof Guiguzi’nin doğum ve ölüm tarihi bilinmemektedir. Savaşan Beylikler Dönemi’nde (MÖ 403 – MÖ 221) MÖ 4. yüzyılda yaşadığı düşünülmekte ve “İttifaklar Okulu” veya “Diplomasi Okulu”¹ olarak bilinen felsefe akımının kurucusu kabul edilmektedir. Kendi ismiyle anılan “*Hayaletler Vadisinin Bilgesi*” İkna Sanatı eseri bu akımın ilk yazılı eseridir. Guiguzi’nin Chu Beyliği’nden olduğu ve inzivaya çekildiği yer olan “Hayaletler Vadisi”²nden ismini aldığı söylenmektedir. *Tarihçinin Kayıtları (Shi Ji)* adlı eserde “Su Qin Biyografisi” ve “Zhang Yi Biyografisi” bölümlerinde hakkında çok kısa bilgiler bulunmaktadır ve Guiguzi ile ilgili en eski kayıtlar da yine bu eserdedir.³ Guiguzi, Savaşan Beylikler Dönemi’nin önemli stratejistleri Su Qin (MÖ 380 – MÖ 284), Zhang Yi (MÖ 329 – 309), Sun Bin (MÖ 382 – MÖ 316) ve Pang Juan’ın (MÖ 385 – MÖ 342) hocası olarak kabul edilir. Li Fang’ın (925 - 996) *Tai Ping Guang Ji* adlı eserine göre gerçek adı “Wang Xu”dür ancak bu isim sadece bir kaynakta geçmektedir.⁴

1 Zong Heng Jia, “Yatay ve Dikey Stratejiler” olarak da çevrilebilir.

2 Günümüzde Henan Eyaleti’nde bulunan bir bölge.

3 史记-苏秦列传; 史记-张仪列传

4 許富宏. 鬼谷子集校集注. 中華書局, 2008, sayfa 1-12.

İkna Sanatı Çin tarihinin ilk retorik eseridir. Aristoteles'in *Retorik*'inin Doğu Asya'daki muadili olarak kabul gören eser aynı zamanda strateji, insan ilişkileri, psikoloji, ikna etme, müzakere ve diplomasi alanında da Çin'in en eski ve önemli eserlerinden biri sayılmaktadır. Ancak İkna Sanatı çoğunlukla tehlikeli bir kitap olarak değerlendirilmiştir. Metin, Çin tarihi boyunca düşünürlerin ezici çoğunluğu tarafından reddedilmiş ve ahlaki olarak da sorunlu görülmüştür. Sadece *Savaşan Beylikler Stratejileri* (Zhan Guo Ce) eserinin yazarı Liu Xiang (MÖ 77 – MÖ 6) ve *Filozoflar Üzerine* (Zi Lüe) adlı eserin yazarı Gao Sixun (1158-1231) eserle ilgili olumlu yorumlar yapmışlardır. Klasik eserlerden olmasına rağmen resmî koleksiyonlara dâhil edilmemiştir. Zhao Kuifu'ya göre bu negatif bakış açısının iki nedeni vardır: Birincisi kitabın güçsüz olanlara, güçlüleri yenme yollarını göstermesidir. Ayrıca antik dönem Çin yöneticileri astlarının ve sıradan insanların kendi düşüncelerini anlamalarına yardımcı olan bu esere pek sıcak bakmamışlardır. İkinci neden de Ruizm'in (Konfüçyanizm) temel değerleriyle Guiguzi'nin öğretilerinin birbirleriyle çelişmesidir.⁵

Çeviri Üzerine

Çeviri Tao Hongjing (456-536) tarafından derlenmiş arkaik Çince nüshaya göre yapılmış ve Tao'nun metne dair yorumlarından faydalanılmıştır. Ayrıca Xu Fuhong⁶'un notlandırmaları ve modern Çinceye çevirisinden de yararlanılmıştır.

5 Guiguzi, "Guiguzi," *China's First Treatise on Rhetoric: A Critical Translation and Commentary*, SIU Press, 2016, sayfa 17-19.

6 許富宏. 鬼谷子集校集注. 中華書局, 2008.

Temel Kavramlar

Yin Yang [阴阳]: Yin ve Yang'ın temel anlamı şeylerin güneşe göre olan konumlarıdır. Yang güneş alan taraf, Yin de gölgede olan taraf anlamına gelir. Bunun dışında iki geniş anlamı daha bulunmaktadır: İlki iki karşıt enerji [Qi], ikincisi iki karşıt gücün bir arada var olmasıdır. Sıcak, aktif, parlak, güçlü olan şeyler Yang; soğuk, pasif, karanlık, zayıf olan şeyler de Yin'dir. Yin ve Yang arasındaki etkileşim her şeyin varlığını ve özelliklerini belirler. Yin ve Yang, Çin düşüncesinde evreni ve içindeki her şeyi açıklamak için kullanılır. Örneğin Gök Yang ve Yer Yin'dir.

Gök [Tian, 天]: Antik dönem Çin felsefesinin temel kavramlarından. Üç farklı anlamı ifade edebilir; birincisi fiziksel olarak Gök ve insanlar dışında doğanın tamamı. İkincisi evrendeki her şeyi kontrol eden ruhani varlık. Üçüncüsü her şey ve bütün varlıklar tarafından gözlemlenebilen ve insan doğası, ahlak, sosyal ve siyasi düzenin temeli olan evrensel kurallar.

Dao [Tao, 道]: İlk anlamı insanların takip ettiği "Yol"dur. Diğer üç anlamının ilki şeylerin takip ettikleri doğal rota ve istikametleridir. Gök cisimlerinin takip ettiği yol anlamında da kullanılır. İkinci anlamı şeylerin evrensel

kalıplarıdır. Üçüncü anlamı şeylerin ontolojik varlıkları ve insan davranışlarıdır. Çin felsefesindeki farklı gelenekler bu kavrama farklı anlamlar yüklemiştir.

Gök'ün Dao'su [Tian Dao, 天道]: Gök ve Yer arasındaki her şeyin varlığını ve dönüşümünü sağlayan şeydir. Ayrıca astronomi ile ilgili bir boyutu da vardır.

Gök'ün Altı [Tian Xia, 天下]: Dünya; göğün altında bulunan her şey. İmparatorun [Göğün Oğlu] yönettiği toprakları ifade eder. Kavramın bu ilk anlamı daha sonra bütün ülke ve dünyanın tamamı olarak genişlemiştir.

Qi [气]: Yaşam gücü veya enerjisi. Fiziksel şeylerin hepsinde bulunan temel güç. Yaşam ve varlığın temeli.

Eylemsizlik [Wu Wei, 无为]: Eylemsizlik, eylemin karşıtıdır. Kendini denetleme yoluyla müdahale etme isteğini dizginlemek; her şeyin ve insanların doğasını takip etmek. Eylemsizlik hiçbir şey yapmamak anlamına gelmez, yapılacak şeyi daha akılcı yoldan yapmak demektir.

Bir [Yi, 一]: Kavramın üç anlamı vardır. Birincisi şeylerin özünü ifade eder ve Dao'nun⁷ bir başka ismidir. İkincisi Gök ve Yer'in birbirinden ayrılmadan önceki kaos durumu. Bir, Gök ve Yer haline gelmiştir. Üçüncüsü şeylerin birliğidir: Farklı ve veya karşıt şeylerin birliği anlamına gelir.

7 Dao, Pinyin sisteminde "Dao" şeklinde yazılır. Dilimize "Tao" olarak Wade-Giles sisteminden geçerek oturmuştur. Kitap boyunca Pinyin sistemine göre "Dao" olarak yazılmıştır.

Telaffuz Üzerine

Kitabın çevirisinde hem Çin’de hem de bütün dünyada standart kabul edilen Çin yazısının Latin harfleriyle transliterasyonu için kullanılan Pinyin sistemi esas alınmıştır. Pinyin sistemi fonetik olarak Türkçe harflerin okunmasına oldukça yakın bir temele dayanmaktadır. Çincenin kendine has sesleri ise bunun istisnası sayılabilir. Aşağıda okurların kitapta geçen Çince isimleri daha kolay telaffuz edebilmesi için bazı örnekler, en yakın Türkçe karşılıkları ile birlikte verilmiştir.

Pinyin

Türkçe Okunuş

Guiguzi

Guiguzı

Ying Yang

Yin Yang

Dao [Tao]

Dao

Teng

Tıng

Tao Hongjing

Tao Hungcing

Shang Shu

Şang Şu

Wen

Vın

Jie

Cie

Shang

Şang

Xu Fuhong

Şü Fuhung

Qi

Çi

Zhu

Cu

Shen Ling

Şın Ling

Zhi

C[ı]r

Yu

Yü

Gong

Gung

I Açıl – Kapan

Gök ve yer arasındaki bilgeler,¹ insanları yönlendirmek² için geçmişini inceler.³ Bilgeler, Yin ve Yang'ın açılış ve kapanışının değişimini gözleyerek şeylere isim verir;⁴ var oluş ve yok oluş kapısını⁵ anlar, her şeyin başlangıç ve sonunu önceden kestirir, insan zihnini ve düşüncelerini anlarlar. Değişimin işaretlerini fark ederek kapıyı korurlar.⁶ Böylece bilgeler, Gök'ün Altı'nda geçmişten bugüne Dao'larını korumuşlardır.

- 1 Bilge (Sheng Ren) Guiguzi'ya göre "ittifak kurma" (Zong Heng) konusunda usta kişi. Bilge, Yin-Yang ve Dao'da ustalaşmıştır, doğa ve toplumun kurallarını bilir. Savaşan Beylikler Dönemi'nde Ruizm (Konfüçyanizm) ve İttifak Okulu (Zong Heng) için "bilge" tanımları birbirinden farklıdır, Ruizm'e göre insanlar; "Bilge", "Üst İnsan" ve "Küçük İnsan" olarak üç kategoridedir ve aralarında en yüksek olan "bilge"dir. Daoizm'in "Bilge" kavramı da farklıdır. Guiguzi'ya göre "bilge" toplumu gözlemler ve siyaset mücadelesinde yer alır.
- 2 Dao, Bilge'yi ortaya çıkarır ve Bilge de her şeyi; bu nedenle de her şeyi o yönlendirir. Guiguzi'ya göre evren: Dao – Bilge – şeyler sırasıyla oluşmuştur.
- 3 *Shang Shu* adlı eserin "Yao Dian" bölümünün ilk cümlesi olan "geçmişini incele" ile aynıdır.
- 4 Yin ve Yang şeylerin ortaya çıkmasını sağlar ve Bilge de onlara isim verir. Her şey Yin ve Yang'ın etkileşimi ile ortaya çıkar. Yin veya Yang tek başına şeyleri ortaya çıkaramaz. Yin ve Yang'ın açılması ve kapanması ile şeyler ortaya çıkar.
- 5 "İttifak Okulu"nun takipçileri dönemin siyaseti ile ilgilendiklerinden büyük tehlikelerle karşılaşabilirlerdi. Bu bir ölüm kalım meselesi olduğu için iyi analizler yapmak durumundaydılar. Durumu anlayıp önceden tahmin yürütebilmeleri hayati önemdeydi.
- 6 Var oluş ve yok oluş kapısı. Yok oluştan kurtulup var oluşa doğru hareket etmek.

Şeylerin değişimi sonsuzdur ancak her şey belli kurallar içinde ve belli bir istikamete doğru hareket etmektedir.⁷ Hepsi ya Yin ya da Yang, yumuşak ya da sert, açık ya da kapalı, gevşek ya da sıkıdır. Bilgeler her zaman kapılarını [ağızlarını] korur, şeylerin sırasını dikkatle gözlemler,⁸ güç ve kabiliyetlerini tartar, stratejilerinin zayıf ve güçlü yönlerini incelerler.

İnsanlar değerli ya da değersiz, akıllı ya da aptal, cesur ya da korkak, nazik ya da kaba olabilir. Hepsi birbirinden farklıdır ama açılıp-kapanarak, ilerleyerek ya da geri çekilerek; saygı ya da saygısızlık yöntemleriyle harekete geçirilebilirler. Sonuca eylemsizlik ile ulaşılır.⁹ Karşıdaki kişi hakkında gerçekleri ve gerçek olmayanları dikkatlice incele. Onların gerçek niyetlerini anlamak için istek ve hırsları hakkında bilgi edin. Sonra soru sor ve açılmalarını sağla; böylece gerçek niyetlerini anla. Gerçek niyetlerini anlayarak bundan fayda sağla.

Ne aradıklarını anlamak ve kendilerini açık etmelerini sağlamak için önce kapan. “Açıl”ırken onların duygularına yanıt ver; onları susturmak için “kapan”ırken samimi olup olmadıklarını belirle. Karşı tarafla aynı fikirde olsan da olmasan da, planlarını anlamaya çalış ve neden aynı fikirde olmadıklarını incele. Gerçek niyet ve planlarını anlamak için onların iradesine uygun hareket et. Açılırken, kapsamlı bir plan oluşturmak; kapanırken titiz, ayrıntılı bir plan uygulamak önemlidir. Bu planlar paha biçilmezdir çünkü Dao ile kusursuz şekilde örtüşürler.

Açılma stratejisini uygulayanlar durumu anlamayı amaçlar; kapanma stratejisini uygulayanlar ise diğerlerinin samimi tepkilerini görmeyi isterler. Bütün bunlar kar-

7 “İttifak Okulu”nun savunduğu “yok olmaktan kaçınıp var oluşa yönelme” prensibi değişmezdir. Bu, istikamettir.

8 Bilgeler şeylerin sırasını Yin ve Yang veya önce Yang sonra Yin olarak takip eder ve sonra harekete geçerler.

9 Doğal seyri takip ederek başarılı olmak anlamına gelir.

şı tarafın durumu nasıl değerlendirdiğini ve önceliklerini anlamak için yapılır. Bilgelerin başkaları için en önemli endişesi budur. Karşı taraf hesabını bilmediğinde bilgiler bundan endişe duyar.

Açılma denen şey, uygulama veya kazanma anlamına gelebilir. Kapanma denen şey ise kabul etmek veya felaketten kaçınmak anlamına gelebilir. Açıl-kapan denen şey Gök ve Yer'in Dao'sudur. "Açıl-kapan" denen şey, değişim ile harekete geçer; tıpkı Yin ve Yang, mevsimlerin birbirini takip etmesi ve her şeyi beslemesi gibi. Değişimde nasıl ilerleneceğinin, aksiliklerin üstesinden gelmenin ve itirazları ele almanın temel ilkesi budur.

Açıl-kapan denen şey, Dao'nun büyük değişimini ve farklı ikna yöntemlerini temsil eder. Değişimler dikkatle gözlemlenmelidir çünkü talih ve talihsizlik buna bağlıdır. Ağız denen şey, kalbin¹⁰ kapısıdır; kalp denen şey ruhun efendisidir. Hırslar ve fikirler, tercihler ve arzular, düşünceler ve endişeler, bilgelik ve planlar hepsi bu kapıdan çıkar ve girer. Giriş ve çıkışı kontrol etmek için açıl-kapan yöntemi kullanılır.

Açıl denen şey, açmak, konuşmaktır ve bu Yang'dır; kapan denen şey, kapanmak, sessiz kalmaktır ve bu Yin'dir. Yin ve Yang uyum içindeyken başlangıç ve bitiş doğru şekilde yapılabilir. Denir ki; uzun ömür, huzur ve mutluluk, zenginlik ve saygınlık, haysiyet ve şeref, itibar, sevgi ve iyilik, servet ve fayda, sevilen ve arzu edilen şeylerin hepsi Yang'dır ve bunlar "başlangıç" olarak adlandırılır. Denir ki; ölüm ve yıkım, endişe ve kaygı, yoksulluk, acı ve aşağılanma, terk edilme ve zarar görme, hayal kırıklığı, azap ve cezalandırılma Yin'dir ve bunlar da "son"

10 Metnin bazı yerlerinde zihin olarak çevrilmiştir. Antik Çin metinlerinde kalp ve yürek anlamına gelmektedir. Modern Çince'de de aynı anlama gelir. Antik dönemde Çin'de ve dünyanın birçok başka yerinde kalp organıyla düşünüldüğü kabul gördüğünden eski metinlerde kalp, zihin anlamında kullanılmaktadır.

olarak adlandırılır. Yang kullanılan bütün konuşmalar birer başlangıçtır. Yang ile başlayan konuşmalar “başlangıç” olarak adlandırılır ve olumlu şeylerden bahsedilir ki bu bir şeyi başlatmak içindir. Yin ile başlayan konuşmalar “son” olarak adlandırılır ve olumsuz şeylerden bahsedilir ki bu bir planı¹¹ sonlandırmak içindir.

Açıl ve kapan yöntemlerini Yin ve Yang ile sına. Yang kategorisindeki konuşmalar yüce şeylerle; Yin kategorisindeki konuşmalar ise basit şeylerle başlar. Küçük işler başarmak için aşağıdan başla ve büyük işler için de yüksel. Böyle konuşarak başaramayacağın hiçbir şey yoktur. Sıradan kişileri, soyluları, beyleri hatta hükümdarı ikna edebilirsin. Küçük meselelerle uğraşırken sadece o meseleyle, büyük meselelerle uğraşırken de sadece meselenin dışı ile sınırlı olma. Kazanç ve kayıp, uzaklaşma ve yaklaşma, ihanet ve sadakat; bunların hepsini Yin ve Yang ile yönet.

Yang hareket edince harekete geç; Yin hâkim olunca hareketsiz kal. Yang hareket ettiğinde hamle yap, Yin hâkim olunca gizlen. Yang mutlaka Yin ile biter; Yin sona ulaştığında mutlaka Yang’a döner. Yang ile hareket edenler erdemi ortaya çıkarır; Yin ile sessiz kalanlar durumları şekillendirir. Yang ile Yin’i elde etmek erdemle; Yin ile Yang’ı elde etmek ise güçle olur. Yang yoluyla Yin’i elde etmek, açılmak ve kapanmaktır. Bu, gökte ve yerde Yin ve Yang’ın Dao’sudur; bu, insanları ikna etmenin yoludur. Bu, her şeyin başlangıcı; yönetenlerin yoludur.

11 Xu Fuhong’a göre plan (mou) Guiguzi zamanında danışma, fikir, takip anlamlarında kullanılmaktaydı. Modern Çince de plan, kumpas, entrika anlamlarına evrilmiştir.

II

Yansıt – Yanıtla

En eski zamanlardan beri bilgiler şekli olmayana¹ uyum sağlamışlardır. Geçmişe bakarak geleceği öngörmüşlerdir. Geçmiş tekrar tekrar inceleyerek bugünü; başkalarını inceleyerek kendilerini anlamışlardır. Hareket ve hareketsizliği, yalan ve hakikati anlamaya çalışmış, bugünü anlamak için geçmiş defalarca incelemişlerdir. Planlarına uymayan durumları kendi faydalarına dönüştürebilirler. Bu bilgelerin zihnidir; incelememek olmaz.

Karşı taraf konuştuğunda hareket halindedir; sen de dinlediğinde hareketsizsin demektir. Söylediklerini dinle. Söyledikleriyle gördüklerin tutarlı değilse soru sor ve tepki vermesini sağla. Bütün kelimeler, şeylerin imgelelerini temsil eder ve her şey birbiriyle karşılaştırılabilir. Karşılaştırılabilir imgeler var ise sonradan ne geleceğini öngörebilirsin. İmgeler şeylerin yansımasıdır; karşılaştırma da kelimelerin karşılaştırılması anlamına gelir. Biçimsiz [hareketsiz] kal ve kelimeleri ara. Eğer söyledikleri gözlemlediğinle uyumlu ise karşı tarafın gerçek durumunu anlamış olursun. Konuşmaya davet etmek tıpkı vahşi hayvanları yakalamak için ağ kullanmaya benzer. Vahşi hayvanların gruplar halinde toplandığı yerlerde

1 Tao Hongjing'e göre "şekli olmayan" Dao'dur.

sıklıkla birden çok tuzak kullanılır. Eğer gözlemlediğin şey Dao ile uyumlu ise karşı taraf kendini açıkça ifade ediyor demektir. İşte buna insanların sözlerini ağa düşürmek denir. Bu ağı karşı tarafı konuşmaya zorlamak için sık sık kullan.

Eğer konuşmuyorsa karşılaştırma yapmak imkânsız hale gelir. Bu durumda ona karşı olan yaklaşımını değiştir. Karşı tarafa hitap edecek bir imge oluştur. Duygularını açık edince, hemen incele. Yanıt vermesini sağlamak için bu yöntemi tekrar et. Sözlerini imgelerle karşılaştırabildiğinde bir temel oluşturman mümkün olur. Karşılaştırmayı defalarca tekrar et; bütün açılardan durumu incele; çünkü her şey sözlerden anlaşılabilir. Bilgeler bu yöntemleri hem akıllılara hem de aptallara hitap etmek için kullanmışlardır.² İyi dinleyenler hayaletler³ gibi karşı tarafın duygularını yakalar. Bilgi toplamak için duruma uyum sağla. İncelemeden bilgi toplamak kafa karışıklığına; kafa karışıklığı ise bulanıklık ve yanlış yorumlara neden olur.

Farklı imgeler kullanmak karşı tarafı karşılık vermeye zorlar, karşılık verilince dinlemek gerekir. Başkalarının sözlerini duymak istiyorsan sessiz kal; başkalarının açılmasını istiyorsan, kapan. Yükseklerle ulaşmak istiyorsan aşağıdan başla. Eğer almak istiyorsan, önce ver. Başkalarının duygularını sergilemelerini istiyorsan, imgeleri kullanarak onları konuşmaya teşvik et. Benzer şeyler benzer sesler çıkarır. Gerçekler de böyledir.⁴

2 Tao Hongjing'e göre bilgiler, aptallara hitap edebilmek için kapanır; akıllılarınsa duygularının tamamını açık etmelerini sağlayarak her seferinde gerçeğe ulaşırlar.

3 Xu Fuhong'a göre hayaletler gibi hareket etmek farklı şekil ve formlara girebilmektir.

4 Tao Hongjing'e göre başkalarının açılmalarını sağlamak için imgeler ortaya koymak gerekir. Duyguları harekete geçince konuşmaya başlarlar. Sonra kişi konuşmaya cesaretlendirilerek adım adım konuşması sağlanır. Bu her canlının kendi türüyle iletişim kurabilmesine benzer. Aynı fikirde olan insanlar aynı şekilde hareket ederler.

Bazen öyle, bazen de böyle başlanır. Karşı tarafa üstlere hizmet etmekten ya da astları kontrol etmekten bahsedersin. Böylece gerçeği yalandan, benzerleri benzer olmayanlardan ve dürüst olmayanı dürüst olandan ayırabilirsin. Hareket ve eylem, konuşma ve sessizlik hepsi buradan kaynaklanır, neşe ve öfke buradan anlaşılır. Önce hazırlık yap. Uygulanacak yöntem budur. Karşı tarafın ne söyleyeceğini duymak ve yaptıklarını incelemek için sakın ve sessiz kal. Böylece karşı tarafı anlamak için her şeyi tartışabilir, iyiyi ve kötüyü ayırt edebilirsin. Tartışılan şeylerin çok az değeri olsa da bu onları birbirinden ayırt etmene ve anlamana yardımcı olur. Birini derinlemesine anlamak istiyorsan, onun duygularına nüfuz etmeli; onun yeteneklerini anlamalısın. Bu yöntemi takip edersen asla hedefini ıskalamazsın. Tıpkı Teng Yılanı⁵ ve Okçu Yi⁶ gibi.

Başkalarını anlamak kendini anlamakla başlar.⁷ Sadece kendini anlarsan başkalarını da anlayabilirsin. Bu iki anlayış tıpkı yassı balıklar, ışık ile değişen gölgeler gibi olmalı ve formları duruma göre sürekli değişmelidir. Başkalarının sözlerini; iğneyi çeken mıknaş, iyi pişmiş kemiğin iliğini emen dil gibi dikkatlice incele. İnsanlarla ilgilenirken incelikli ol; duygularını hızla anla; Yin ve Yang, yuvarlak ve kare gibi ol. Durumu göremediğinde

-
- 5 Antik Çin efsanelerinde geçen, uçtuğu düşünülen hayali bir yılan. Tao Hongjing'e göre Teng Yılanı hedefini asla şaşırmaz.
 - 6 Okçu Yi, insanlığa yardım etmek için Xia Hanedanı (MÖ 21. yüzyıl – MÖ 16. yüzyıl) zamanında Gök'ten yeryüzüne inmiştir. Efsanevi İmparator Yao tarafından kuraklık ve kıtlığa neden olan gökyüzündeki on güneşten dokuzunu vurup düşürmek için görevlendirilmiştir.
 - 7 Savaş Sanatı'nda şu ifade yer alır: “Bu nedenle “karşısındakini ve kendini bilen hiçbir savaşta tehlikeye düşmez; karşısındakini bilmeyen, sadece kendini bilen bir kazanır, bir kaybeder; karşısındakini de, kendini de bilmeyen her savaşta mutlaka tehlikeye düşer”. Xu Fuhong'a göre Sunzi'dan farklı olarak Guiguzi kendini anlamayı öne çıkarmaktadır. Tao Hongjing'e göre “Başkalarını bilen bilgedir; kendini bilen aydınlanmıştır. Bilgelik aydınlanmadan kaynaklanır. Bu nedenle denir ki; başkalarını anlamak isteyen önce kendini anlamalıdır”.

yuvarlak gibi hareketli ol. Durumu gördüğünde kare gibi sabit kal. İleri, geri, sağa veya sola hareket etmek için bu yöntemi kullan. Disiplinli olmazsan, başkalarını da gerektiği gibi yönetemezsin. Önceden belirlediklerini yapmamak Dao'yu kaybetmek anlamına gelir. Başkalarını yönetmeye kalkışmadan önce kendini disipline et. Stratejini formsuz ve esnek hale getirip görünmez kıalarsan işte buna tanrılar gibi başarılı olmak denir.

III *Etkile – Sağlamlaştır*¹

Hükümdar ve memuru arasındaki veya üst ve ast arasındaki ilişkilerde mesafenin korunması yakınlığa, çok yakın olmak da uzaklaşmaya neden olabilir. Bazıları çok yakın olsa bile göz ardı edilebilir ve bazıları da çok uzak dursa bile göreve getirilmek istenebilir. Her gün varlığını göstermek hükümdar tarafından göreve getirilmek anlamına gelmez; itibarlı olmak ise uzakta olursa da hayranlık uyandırabilir. Her ilişki etkilenebilir ve sağlamlaştırılabilir; her ilişkinin başlangıcı ortak fikirlerin olmasına bağlıdır. Bazı ilişkiler ilke ve erdemler; bazıları taraftarlık ve dostluk; bazıları para ve maddi şeyler; bazıları da arzu ve şehvet üzerine kurulmuştur. Başkalarının niyetlerini doğru şekilde kullanırken karşı tarafı istediğin gibi yönlendirebilir, uzak kalır ya da yakın durabilirsin. Peşinden gelmelerini, âdeta anne örümceğin² yavruları gibi yanından ayrılmamalarını sağlayabilirsin. Anne örümcek istediği gibi hareket eder ve onu hiçbir şey engelleyemez.

-
- 1 Tao Hongjing'e göre sağlamlaştırmak bir şeyi sıkıca tutup bağlanmaktır. Bu üst ve astlar arasında fikir birliğini tesis etmek anlamına gelir. Fikir birliği içinde olanlar birlikte olmaya meyillidir.
 - 2 Guiguzi'ya has bir benzetmedir. Tao Hongjing'e göre anne örümcek yuva kurar ve yavrularını burada koruyup büyütür. Yuvayı istediği zaman açıp kapatabilir ve hiçbir şey onu yavrularından ayıramaz. Hükümdar ile etkile-sağlamlaştır ilişkisi kurmak isteyen astlar hükümdarlarına itaat eder ve ilişkilerini sağlamlaştırırlar.

Etkilemek, ikna edici şeyler söylemektir; sağlamlaştırma denen şey yaklaşımları sağlamlaştırmaktır. Bu nedenle denir ki: Uzak kalan ve özlenenler dostane karaktere sahiptir. Yakında olup istenmeyen kişilerse aynı değerleri paylaşmayanlardır. Yakında olup istenmeyenler önerilerinin yararsızlığı görülenlerdir; uzakta olup istenenlerse önerilerinin yararlı olduğu ancak yokluklarında fark edilenlerdir. Her gün hükümdarın huzurunda olanın önerilerinin kabul edilmemesi, önerilerin kulağa hoş gelmediğini gösterir. Uzaktan hayranlık uyandıran itibar, önerilerin kulağa hoş geldiğini gösterir. Denir ki; bir konunun doğasını anlamadan onu ele aldığı anda engellerle karşılaşsın; durumunu anlamadan bir kişiye hitap ettiğinde de reddedilirsin. Karşındaki kişinin durumunu anladığında onunla çalışmak için stratejiler geliştirebilirsin. Bu yaklaşım çıkmak veya girmek; açmak veya kapamak için kullanılabilir. Bilgeler başarı elde etmek için, öngörmek ve her şeyi yönetmek yöntemlerini kullanırlar.

Buna göre Dao, erdem, merhamet, tören, müzik, sadakat ve güveni takip ederek planlar yap. *Şiirler Kitabı*³ ve *Kitap*⁴ ile başla; nelerin yapılması ve nelerin yapılmaması gerektiğini dikkatle düşün. Bağlantı kurmak için “iç”i; uzaklaşmak için “dış”ı kullan. Hem dış hem de iç Dao’nun ilkelerinin anlaşılmasına dayanmalıdır. Gelecekte yapacaklarını planlarken karara varmak için önce zorlukları ele al. Başarıya ulaşmak ve erdemi tesis etmek için kusursuz yöntemlerle plan yap.

Üne kavuşup işe koyulduğunda yaptığın işi içeriden sağlamlaştır. Yüksek mevkidekiler sorumsuz, astlar da bunun sonucunda düzensiz olduğunda, bunu değiştirmek

3 Çin şiirinin bilinen eski örneklerini barındıran ve MÖ 11. yüzyıla tarihlenen klasik eser.

4 Antik Çin metinlerinde “Kitap” *Shang Shu*’ya işaret etmektedir. *Shang Shu*, antik Çin’in beş önemli klasik eserinden biridir.

için yeni yaklaşımları sağlamlaştı. Hükümdarı etkilemek için konuş. Eğer hükümdar tarafından çağrılırsan bu daveti kabul et; ayrılman gerektiğini düşünüyorsan, ona zarar getireceğini düşündüğünü açıklayıp hükümdarın mazur görmesini iste. Kendini sürekli koşullara göre değiştir ki diğerleri eylemlerin hakkında hiçbir şey bilemesin. Geri çekilmek en temel ilkedir.

IV

Onar-Kır

Şeylerin kendi doğaları vardır; olaylar da kendi seyirlerinde birbirlerine yaklaşır ve uzaklaşırlar. Biri yakınında ne olduğunu göremeyebilir ancak yine de uzakta [gelecekte] ne olacağını bilebilir. Yakınında ne olduğunu göremeyenler söylenenleri dinlemiyor demektir; gelecekte ne olacağını bilenler geçmişî iyi inceleyenlerdir. Kırma den şey bir yarık açmaktır. Yarık da bir uçuruma dönüşür. Bir kırık başlamadan önce işaretler verir. Onarmak için doldurulabilir, durdurulabilir, gizlenebilir, değiştirilebilir. İşte bunlar *onar-kır* ilkeleridir.

Riskli şeylerin farkında olduklarında, bilgiler kendilerini korur. Değişikliklere göre konuşurlar; göze çarpmayan işaretleri ayırt edebilmek için planlarını ayrıntılarıyla düşünürler. Sonbahar tüyünün¹ fark edilmeyen hareketleri Tai Dağı'nı sallayabilir. Dışsal şeyleri planlarken, dikkatle başla ve göze çarpmayan belirtileri tespit et. Bunların hepsi Dao'nun uygulanması ve *onar-kır* ile gerçekleştirilebilir.

Dengesiz bir dünyada yönetici vicdandan yoksundur, beyler Dao ve erdemlere karşı gelir, Küçük İnsanlar açgözlü ve yağmacıdır, onurlu insanlar bir köşeye atılmıştır.

1 Sonbaharda kuşların ve hayvanların yeni çıkan tüylerini işaret eder. Bir benzetme olarak kullanılır ve çok küçük şeyleri ifade eder.

Bilgeler kaçmak ya da gizlenmek zorundadır. Açgözlülük ve çıkarıcılık yaygındır, hükümdar ve yöneticiler birbirlerinden şüphe eder, her yerde kargaşa vardır. Baba oğuldan yüz çevirir ve birbirlerinden nefret ederler. İşte bunlar ortaya çıkan kırık ve yarıklardır. Bilgeler bu kırık ve yarıkları gördüğünde, onları yönetmek için onarma yöntemini uygular. Her şeyin kontrol altına alındığı durumlarda doldurarak, kontrolden çıktığı durumlardaysa ikame yöntemiyle onarılır; onarma ve kırma yöntemleriyle düzeltmeye çalışırlar. Bazen bu şekilde; bazen de şu şekilde onarılır. Bazen dönüşümü kolaylaştırmak için; bazen de devirmek için onarılır. Beş İmparator ülkeyi doldurarak; Üç Hükümdar² ise değiştirerek onarmıştı. Beylerin ve yöneticilerin sorunları çözmek için onardıkları sayısız örnek vardır. Şimdi³ de en iyi yöntem onarmaktır.

Gök ve Yer bir araya gelir ve ayrılır; bir başlangıçları ve sonları vardır. Kırıklar ve yarıklarla doludurlar, bunları da incelememek olmaz. İncelerken açılıp-kapanma yöntemini kullananlar bilge kişilerdir. Bilgeler, Gök ve Yer'in temsilcileridir. Onaracak bir şey bulamadıklarında kendilerini gizler ve uygun zamanı beklerler; onarmak için bir fırsat ortaya çıktığında planlarını önerirler. Bu yöntem üstlere hizmet etmek ve asrları da yönetmek için kullanılır. Onu takip edip uygulayabilenler, Gök ve Yer'i koruyabilirler.

-
- 2 Üç Hükümdar ve Beş İmparator. Çin tarihindeki efsanevi yöneticiler. Qin Hanedanı (MÖ 221 – MÖ 206) öncesi dönemde beş imparatorun bahsedilir. Bu imparatorlar sorunları barışçıl yollarla çözmüş ve birbirlerine yardım etmişlerdir. Üç Hükümdar ise kendilerinden önceki hükümdarları devirerek kendi yönetimlerini kurmuşlardır. Guiguzi bunları yöntemin farklı ve esnek kullanınlarını anlatmak için kullanmaktadır.
- 3 Savaşan Beylikler Dönemi (MÖ 475 – MÖ 221).

V

Yakala – Ele Geçir

Gücünü ve kapasitesini artırmayı hedefleyen kişi yetenekli insanları yakınına toplamak için çaba harcar. Otorite tesis etmek ve yönetmek için öncelikle benzerlik ve farklılıkları, konuşmalardaki gerçek ve yalanları birbirinden ayırt etmek gerekir; konuşmaların özünü ve abartıları, sahip olduklarını ve olmadıklarını bilmek elzemdir. Hangi planların güvenli, hangilerinin riskli olduğuna karar vermek ve ilişkilerdeki yakınlık ve uzaklığı ayarlamak gerekir. Daha sonra ölçek ve kapsam değerlendirilebilir. Ayarlama ve şekillendirme becerisiyle yetenekli bir kişiye iş verilip kullanılabilir.

Dinleyenlere hitap ederken büyüleyici sözlerden yararlan ve onları yakalamak için heyecanlandır. Büyüleyici sözler demek, ikna edici bir konuşma yapmak demektir; bu sayede aynı fikirde olunan veya anlaşmazlık yaşanan konuları ifade etmek için sözler hızla ayarlanabilir. Sözlerle ikna edilemeyenlere gelince; onları önce davet et ve sorumluluk yükle. Ya da önce onları sorumluluklarla yor ki zayıf yönleri ortaya çıksın; ya da önce zayıf yönlerini ortaya çıkar, sonra sorumluluk yükle. Uygulamada bazen maddi çıkar, mücevherler, inciler ve yeşim taşları, ipek kumaşlar, eğlence ve güzel kadınlara karşı tutumunu değer-

lendir. Bazen de yeteneklerini değerlendirmek ve kontrol altına almak için güç ve yetki ver; ya da bazen bir boşluğu doldurması için bekle ki bu da *onar-kır* yaklaşımını gerektirir.

Yakalamak ve ele geçirmek için güç ve kapasite artırılmalı, Gök'ün yükseliş ve düşüş zamanının öngörülmesi, toprakların sınırlarının anlaşılması, engel ve zorluklarının kapsamının kavranması, nüfusun ve maddi zenginliğin bilinmesi gerekir. Yerel beyler arasındaki ilişkiler bazen yakın, bazen de mesafelidir, bazen sevgi, bazen nefret doludur. Başkalarının zihinlerindeki ve eğilimlerini göz önünde bulundur. Niyetlerini araştır, hoşlandıkları ve hoşlanmadıkları hakkında bilgi edin ve onlar için önemli olan şeyler hakkında konuş. Onlara hitap etmek ve yakalamak için büyüleyici sözler kullan.

Bu yöntemi soylulara, beylere uygularken, onların zekâ ve kapasitelerini bilmeli, zenginliklerini ve güçlerini ölçmeli ve bir fırsat bulmadan önce nüfuzları ve otoritelerinin durumunu anlamalısın. Taleplere yanıt vermek için ön alıcı ol; onları uyumlu hale getirmek için yakala; eğilimlerini anla. Bu yöntem, *yakalama-ele geçirme* arasında ilişki kurmaktır. Bu yöntem bir kişiye uygulanırsa, eli boş gidip mükâfat ile dönmek mümkün olabilir. Başarısız olmamak için söylediklerini dikkatle incele. Seni takip etmeleri için onları yakalayabilir, onları yatay ve dikey olarak hareket ettirebilirsin. Onları doğuya, batıya, güneye ya da kuzeye doğru yönlendirebilirsin. Onları ters istikamete ya da devrilmeye yönlendirebilirsin.¹ Aksilik olması durumunda itibarın zedelenmeden geri çekilebilirsin.

1 Guiguzi yatay ve dikeyi ayrı ayrı kullanmış ve dört yön ile bağdaştırmıştır. Buradaki yatay ve dikeyin Guiguzi'nin öğrencileri olan stratejistler Su Qin ve Zhang Yi'nin "İttifaklar Okulu"nun askeri teorileriyle bağlantısı çok zayıftır.

VI

Diren – Uzlaş

Uyum ve işbirliği, direniş ve karşı duruş, uzlaşma stratejileri gerektirir. Değişim ve durumların kendi formları ve şekilleri vardır. Dönüş ve tersine çevirmeler birbirini izler ve koşullara göre değişir. İşte bu nedenle kendini gerçekleştirmek, bir şeyler yapmak, eğitebilmek ve saygınlık kazanmak için bilgiler gibi Gök ve Yer arasında yaşamını devam ettir. Böyle yaparak Gök'ün, şeylerin ve olayların zamanını nasıl belirlediğini önceden tahmin edebilir, değişimin zamanını öngörebilirsin.

Bu dünyada sonsuza dek elde tutulmuş makam yoktur ve her şey, her zaman öğretilenlere göre gerçekleşmez. Bilgeler her zaman hareket halindeydi, bu sayede hiçbir zaman başarısız olmadılar; her zaman dinlediler böylece duyulmamış hiçbir şey bırakmadılar. Başarılı oldular çünkü strateji ve planlarını gerçek durumla uzlaştırdılar. Bu yaklaşım onların odak noktasıdır. Bir tarafla uzlaşma, diğer tarafla uzaklaşmaya yol açar. İki tarafa da sadık planlar yapmak imkânsızdır, bu da birine yakın olmayı ve diğerine direnmeyi gerektirir. Bir tarafa dönmek diğer taraftan uzaklaşmak anlamına gelir; bir taraftan uzaklaşmak diğer tarafa yaklaşmak demektir. Yöntem budur.

Bu yöntem dünyanın gerçekliğine uyarlanmalıdır; beylik [devlet] için uygulandığında beyliğin gerçekleri-

ne uyarlanmalıdır; hanedan ailesi için uygulandığında, ailenin gerçekliğine uyarlanmalıdır; kişilere uygulandığında, kişinin karakterine, yeteneklerine, kapasitesine, gücüne uyarlanmalıdır. Büyük veya küçük, ileri veya geri, ilkeler değişmezdir. Tartışma için stratejik bir plana sahip olunmalı ardından da *yakala–ele geçir* yöntemi uygulanmalıdır.

Eski zamanlarda “geri çekilme” ve “ilerleme” yöntemini iyi kullananlar otoritelerini sınırlar boyunca tesis edip yerel bey ve yöneticileri kontrol altına alabildiler; direnme ve uzlaşma yöntemleri ile alan açıp işleri tersine çevirebildiler. Yi Yin¹ beş kez Hükümdar Tang’ın, beş kez de Hükümdar Jie’nin hizmetine girdi ama sonunda kendini tamamen Hükümdar Jie’ye adadı. Lu Shang,² üç kez Hükümdar Wen’in,³ üç kez de Shang Hanedanı’nın⁴ hizmetine girdi ve sonunda Hükümdar Wen’in yanında kaldı. En sonunda Hükümdar Wen’in yanında kalmasının Gök’ün kararı olduğundan hiç şüphesi yoktu.

Bilgelerin derinliğine ulaşmadan, hükümdara faydalı olamazsın; çok çalışıp zihnini yormadan, şeylerin doğasını anlayamazsın; başkalarının zihinlerini bilmeden duygularını anlayamazsın; bunları başaramazsan asla üne kavuşamaz, asla başarılı olamazsın; asla bir orduyu yönetemezsin; gerçeği anlamadan sadık ve dürüst olmak-

1 Shang Hanedanı hükümdarı Tang’ın önemli yöneticilerindendir. Hükümdar Tang’a Xia Hanedanı’nı ortadan kaldırmak için yardım etmiştir. Hükümdar Tang’ın ölümünden sonra defalarca sürgüne gönderilmiş ancak yeniden dönüp hizmet etmeye devam etmek istemiştir.

2 MÖ 11. yüzyılda yaşamış önemli bir yöneticidir, Jiang Ziya adıyla da bilinir. Zhou Hükümdarı Wen ve Wu’ya Shang Hanedanı’nı ortadan kaldırmalarında yardım etmiş ve Zhou Hanedanı’nın kurulmasına destek olmuştur. Qi Beyi olduktan sonra Zhou hükümdarı Wen ve Wu ile siyaset, askerlik gibi konularda yaptıkları konuşmalar “Altı Gizli Öğreti” (Liu Tao) olarak derlenmiştir ve strateji alanındaki en önemli çalışmalardan biri olarak kabul edilmektedir.

3 Shang Hanedanının son döneminde Zhou hükümdarı.

4 Shang Hanedanı, MÖ 1600 – MÖ 1046.

la başkalarını asla anlayamazsın. Bu nedenle *diren–uzlaş* yöntemi, kendi kendine zekânın ve bilginin sınanmasına dayanır. Başkalarına karşı güçlü ve zayıf yönlerini, avantaj ve dezavantajlarını değerlendir. Ardından ileri veya geri, yukarı veya aşağı hareket edebilirsin.

VII

Tartma

Dünyanın kaynaklarını kullanma konusunda iyi olan eskiler, yerel bey ve yöneticilerin kapasitelerini ve duygularını tartardı. Kapasitelerini incelemeyi değerlendirme, güçlü veya güçsüz olduklarını anlayamamak demekti ve bilgilerin eksik kalmasına neden olurdu. Tartmadan değerlendirmek, gizli ve açık hassasiyetlerini ve hareketlerini anlamamak demekti.

Kapasitenin değerlendirilmesi nedir? Derler ki: büyük ve küçükü hesaplamak kapasiteye uygun olan stratejiyi belirlemektir. Elinde ne kadar maddi varlık olduğunu tart; nüfusun ne kadar olduğunu, zenginliğin ve yoksulluğun nerelerde olduğunu öğren. Arazinin avantaj ve dezavantajlarını, tehlikelerini analiz et; güçlü ve zayıf yönlerini hesapla; hükümdar ile yöneticileri arasındaki ilişkileri incele ve böylece göreve layık olanla olmayanı birbirinden ayır. Danışıklarının ve değerli misafirlerinin ne kadar bilgili olduklarını anla. Gök'ün talih ve felaketinin ne zaman olacağını izle; yerel beyler arasındaki ilişkileri incele ve hangisinin işe yarayacağını anla. Halkın düşüncelerini incele: halk huzur içinde mi yoksa tehlikede mi, sevgi mi yoksa nefret mi besliyor gözlemlerle. O zaman isyan belirtisi olup olmadığını anlamak mümkündür. Bu ölçülerde bilgi edinme yeteneğine kapasitenin değerlendirilmesi denir.

Duyguları tartmak denen şey, bu yöntemi insanların mutlu anlarında uygulamaktır; o andaki sevinçleri gerçekten ne istediklerini ortaya çıkaracaktır. Gizli arzuları ortaya çıktığında gerçek duygularını saklayamazlar. Bu yöntem korkuları ortaya çıktığında da uygulanabilir; sevmedikleri şeyleri korku anında açık edeceklerdir. Sevmedikleri şeyler ortaya çıktığında gerçek duygularını saklayamazlar.

Duygular ve istekler insanlardaki değişimi tetikler. Duygulanan ancak herhangi bir duygusal değişim işareti göstermeyenler ise kendi haline bırakılmalı ve konuşma ile yaklaşılmamalıdır. Bunun yerine onların gerçek duygularını bilen yakınlarına yaklaşılmalıdır.

Derler ki, en derindeki duygular dışarıdan da görülebilen işaretler verir ve böylece o kişinin duygularını anlamak mümkün olur. Bu yöntemle “duyguları tartmak için derinlemesine inceleme” denir.

Beyliğin işlerini planlayanlar güç ve kapasiteyi araştırmalıdır; insanları yöneteni ikna etmek isteyenler onun duygularını çok iyi tartmalıdır. Ancak bundan sonra planlar ve tartışmalar, duygular ve istekler ortaya çıkabilir. Sonra saygı göstermek veya küçümsemek, önem vermek ya da hafife almak, fayda sağlamak ya da engel olmak, başarı ya da başarısızlığı öngörmek mümkün olur. Bütün bunlara tartmak denir. Kadim hükümdarların ilkeleri ve bilgelik ile donatılmış olursa bile, duyguları tartmadan açık ve gizli olana dair iç görü kazanılması mümkün değildir. Bu stratejinin temeli, ikna etmenin yöntemidir.

İnsanların düşüncelerini öngörmek imkânsızdır. Öngörü, elde edilmesi en zor olandır. Derler ki, “duyguları tartmakta ustalaşmak ve bunu uygulamak en zor yöntemdir,” çünkü konuşmayı yapma anı, konuşmanın planlandığı gibi olmalıdır. Böceklerin hareketlerini gözlemle.

Onların her hareketi kendilerine yarar veya zarar getirir ve bir şeyin başlangıcı olabilir. Büyük olaylar böyle küçük şeylerle başlar. Duyguları tartmak, konuşmaları süslemek ve konuşma veya tartışma yapmadan önce hazırlık yapmak gerekir.

VIII

Ölçme

Ölçme denen şey; duyguların dışarıdan görünen işaretlerini tartmaktır. Ölçmenin etkili olması fark edilmesiyle mümkün olur. Başkalarının isteklerini fark ettirmeden ölç. İnsanların içinde olan duyguların mutlaka dışarıdan görülebilen işaretleri olur. Verilen tepki eyleme geçmek için fırsat sunar; fark edilmemek geri çekilmeyi gerektirir. Bu yöntemlere “çukurun kapatılması”, “izlerin silinmesi”, “yerleşme” ve “duygulardan kaçma” denir. Diğerlerinin planını bilmemesi sayesinde, yapılmak istenen şey tehlikeye düşmeden gerçekleştirilir. Ölçmeye başlayınca karşı taraf işaret vermeye başlayacaktır. Bu işaretlere gerektiği gibi cevap ver ve istediklerini elde et.

Ölçmede iyi olan eskiler için bu, derin suya olta atmak gibiydi. Balıkların gelip yemi ısırmasını beklerlerdi. Buna başkaları tarafından fark edilmeden sürekli başarılı olmak denir. Onlar ordularını, hiç kimseyi korkutmadan zafere ulaştırırlar. Yin’i kullanan bilgelerin her şeyi bildiği söylenir. Yang aracılığıyla başarıları ortaya çıktığında, buna aydınlık denir. Güvenlik içinde yaşayan sıradan insanlar, kendi refahlarının kaynağının her gün faydalı işler yapanlar olduğundan habersizdirler. Onlar ortak fayda için çalışırlar ve açıklamaya gerek kalmadan insanları Dao’ya yönlendirirler. Bütün dünya onların bilgeliklerini

takdir eder. Orduyu her gün zafere ulaştırırlar; savaşmadan ve bedel ödemededen kazanırlar. Halk farkında olmadan onların söylediklerini yapar. Bütün dünya onları her şeyi bilen bilgeler oldukları için takdir eder.

Ölçme denen şey dindirme, düzeltme, neşelenme, sinirlenme, methetme, ilerleme, şüphe, inceleme, fayda, indirgemedir. Dindirme denen şey, sükûnet; düzeltme denen şey uygunluk; neşelenme denen şey zevk; sinirlenme denen şey huzursuzluk; methetme denen şey şan ve şöhret; ilerleme denen şey başarı; şüphe denen şey kusursuzluk; inceleme denen şey açıklık; fayda denen şey arayış ve indirgeme denen şey de methetmeye katkıda bulunur. Bunlar bilgelerin kullandığı yöntemlerdir. Sıradan insanlar da bu yöntemlere başvurabilir. Ancak doğru uygulanmazsa başarı elde edilemez.

Stratejik planlamada hiçbir şey ayrıntılara hâkim olmaktan daha zor değildir; ikna etmede hiçbir şey söylediklerinin bütünüyle duyulmasından daha zor değildir; iş yaparken hiçbir şey başarıyı sağlamaktan daha zor değildir. İşte ancak bu üç şey anlaşıldıktan sonra başarıyı güvence altına alabilirsin. Bu nedenle her plan için çok ayrıntılı düşünmelisin. Konuşmak için fikirlerini paylaşanları bulmalısın. Buna kesintisiz bağlantılar yapmak denir. Çabalayıp başarmak hesap yapmaya bağlıdır. Denir ki hesaplama, plan ve zamanlama mükemmel şekilde bir araya gelmelidir.

Başarılı konuşmacıyı ancak kendisiyle aynı duyguları paylaşanlar duyabilir. Başarılı konuşmacı ancak aynı duyguları paylaşanlar tarafından dinlenir. Şeylerin kendilerine yakın olanlarla birlikte olduğu söylenir. Ateşe odun eklendiğinde önce kuru olanlar yanacaktır. Yere su döküldüğünde nerede ıslak lekeler oluşuyorsa su önce orada toprak tarafından emilmiştir. Bu nedenle birbirine yakın şeylerin uyumlu oldukları söylenir. Bu benzetme her şey

için geçerlidir. Bu ayrıca duyguların dış belirtilerini ölçmek için de geçerlidir. Denir ki, birbirine yakın şeyler ölçüldüğünde nasıl olur da buna tepki vermezler? İsteklerine hitap edip ölçmeye çalıştığında nasıl dinlemezler? Denir ki, bu yöntemi uygulayabilenler hiçbir fırsatı kaçırmaz ve asla başarısız olmaz. Sabır başarıyı getirir.¹

1 Tao Hongjing şöyle yorumlamaktadır: “Fırsatı yakalayan nasıl olur da harekete geçmez? Başarılarıyla asla yetinmeyen bir insan nasıl durdurulabilir? Bu iki şeyde ısrar edenler Gök’ün Altı’nı dönüştürür.”

IX

Değerlendirme

Konuşma başkalarını ikna etmek içindir. İkna etmek yardım etmektir. İyi ikna ediciler alıntılar yapar. Alıntı yapanlar bunu ne kadar yapacaklarını bilmelidir. Cevap vermek zorunda olan ikna edenler, ılımlı görüşlere ve kısa sözlerle başvurur. Mantıklı akıl yürütme yoluyla gerçeği ortaya koymayı isteyenler, işaretleri doğrulayarak gerçekleri ve gerçek olmayanları açıklığa kavuştururlar. Kendilerini zor bir konuşmanın içinde bulan ikna ediciler, iddialarını geri çeker, incelikleri ortaya çıkarmak için zekice boyun eğler.

Dalkavukça sözlerle ikna etmeye çalışanlar, sadakati oluşturmak için karşı tarafı över. Kurnaz konuşmacılar zekâlarını göstermek için bilgilerini ortaya dökerler. Sade konuşmacılar cesaretleri görülsün diye kararlılıklarını gösterirler. Endişelerden bahseden konuşmacılar, güvenirliliklerini göstermek için stratejiler paylaşmayı amaçlar. Dengeli konuşanlar kazanmak için karşı tarafı yatıştırırlar. Karşıdakinin isteklerine göre konuşmaya dalkavukluk denir. Karmaşık sözlerle ve sürekli alıntılar yaparak konuşmaya bilgili konuşma denir. Kuşku duymadan yapılan konuşmalara kararlı konuşma denir. Politika ve planları etkileyen konuşmalara güçlü konuşmalar denir. Karşı tarafı saldırarak durdurmayı amaçlayan kalitesiz konuşmaya ters konuşma denir.

Ağız, duygu ve fikirleri açıp kapayan bir mekanizmadır. Kulak ve göz zihne yardım eder, böylece zihin ihanet ve kötülüğü hisseder ve ayırt eder. Denir ki, bu üçü Dao'yu güçlendirmek için uyum içinde hareket eder. Böylece karmaşık konuşmalar yaparken kafa karışıklığı olmaz; sözler kanat çırparak yükselirken karşı taraf kafa karışıklığında kaybolmaz; değişimlerde tehlikeye düşmez çünkü duyduklarının temelini anlar. Gözleri olmayanlara renkten bahsetme ve kulakları olmayanlara müziği anlatmaya çalışma. Geçmiş bilmeyenler için onları açmanın yolu yoktur; geleceğe açık olmayanlara sunulacak bir şey yoktur. Engellenen şeyler yapılamaz; bilgiler bunlarla uğraşmaz. Eskiler şöyle demiştir: "Ağız, konuşmaktan çok yemek yemek içindir." Kelimelerde tabular vardır. "İnsanların çoğunluğunun söyledikleri metali eritir" derler, onların söylediklerinde kendi menfaatlerini düşündüklerinden çarpıtmalar vardır.

İnsan doğası böyledir: konuştuklarında duyulmak, bir işe başladıklarında başarılı olmak isterler. İşte bu nedenle, zayıf yönleri olan akıllı adamı değil güçlü yönleri olan aptal adamı tercih et. Böylece akıllı adamın zayıflıklarından kaçınılmış ve aptal adamın becerilerinden yararlanılmış olur ki bu sayede zorlukla karşılaşılmaz. Bir iş ya da şey yararı varsa konuşulur; bu onun yararından bahsetmek içindir. Bir iş ya da şey zararı varsa da konuşulur; bu da onun zararından kaçınmak içindir. Bu nedenledir ki sert kabuklu böcekler kendilerini güçlü kabuklarıyla savunabilir; zehirli böcekler de ısırarak kendilerini korur. Hayvanlar bile kendilerini korumak için avantajlarını kullanmaları gerektiğini bilirler. Öyleyse ikna etmeye çalışanlar neyin kendi yararlarına kullanılabileceğini anlamalıdır.

Beş tür konuşma olduğu söylenir: ıstıraplı, korkulu, sinirli, öfkeli ve neşeli. İstıraplı konuşmada ne enerji ne de ruh olur; korkulu konuşmada ne umut ne fikir var-

dır; sınırlı konuşmada çıkış yolu yoktur; öfkeli konuşma düzensizdir; neşeli konuşma fazlasıyla iyimserdir. Bu beş konuşma türü de ancak yararlı olduklarında öğrenilebilir ve sadece avantaj getirdiklerinde uygulanabilir. Akıllı biriyle konuşurken bilgini göster. Bilgili kişiyle konuşurken muhakeme gücünü kullan. Bir tartışmacıyla konuşurken önemli noktaları vurgula. Güç sahibi ile konuşurken otoriteden bahset. Zengin ile konuşurken itibarı anlat. Fakir ile konuşurken faydadan bahset. Aşağı sınıftan olanlarla konuşurken tevazu göster. Cesur ile konuşurken, cesaretten bahset. Aptal ile konuştuğunda önemsiz şeylerden bahset. Bunlar uygulanması gereken yöntemlerdir ama insanlar genellikle tam tersini yaparlar.

Akıllı insanlarla konuşurken onları bu yöntemle aydınlat; akıllı olmayan insanlarla konuşurken bu yöntemleri öğretmek için ne kadar uğraşırsan uğraş zorluk çekersin. Bu nedenle birçok konuşma türünde ve her şeyde değişim vardır. Bunu bilersen gün boyunca konuşsan bile doğru şekilde konuşur, düzensizlikten kurtulursun. Bütün gün konuşur ama ana ilkeden uzaklaşmazsın. Dinlemenin değeri anlaşılmasında, bilginin değeri ayırt edilmesinde, konuşmanın değeri yaratıcılıktadır.

X

Planlama

Bütün planların kuralı vardır, planı uygulayan mantığını da bilmelidir ve buna göre bilgi edinmelidir. Bilgiyi aramak ve incelemenin üç aşaması vardır: Bunlara yüksek, orta ve düşük denir. Yaklaşımını belirlemek için bu üç aşamaya göre plan yap. Eskiler her zaman bu yöntemi kullanmıştır. Zheng Beyliği'nin insanları yeşim taşı taşıyan at arabalarında pusula kullanmış ve bu sayede yolda kaybolmaktan kurtulmuşlardır. Çabanın pusulası da yetenek ve kapasiteyi değerlendirmek, duyguları tartmaktır.

Aynı duyguyu paylaşan iki taraf yakın olduğunda ikisi de başarılı olur. Aynı istekleri paylaşan iki taraf birbirinden uzaklaşırsa taraflardan biri zarar görür. Aynı nefreti paylaşan iki taraf birbirine yaklaştığında ikisi de zarar görür. Aynı nefreti paylaşan iki taraf birbirinden uzaklaştığında taraflardan biri zarar görür. Birbirlerine yarar sağlayanlar yakınlaşır ve zarar verenler uzaklaşır. Uygulamanın temel prensibi budur. Bu aynı zamanda insanları neyin birleştirip neyin böldüğünü ayırt etmenin yoludur. Duvarlar çökerek ve ağaçlar da kırılarak bölünmenin ne anlama geldiğini anlatır. Değişimden iş, işten plan, plandan strateji, stratejiden müzakere, müzakereden ikna, iknadan ilerleme, ilerlemeden geri çekilme, geri

çekilmeden de kurallar çıkar. Bu kurallar da her şey için geçerlidir. Her şey aynı yolu izlerken bütün işler de aynı prensiple yapılır.

Zenginliği önemsemeyenler maddi kazançlardan etkilenecek ancak katkı sunmak için harcama yapmak isteyebilirler. Cesur insanlar tehlikelerden korkmaz ve tehlikeli yerleri yönetmek için kullanılabilirler. Hakikati anlayan bilgili insanlar gerçek olmayan şeylerle aldatılamazlar ama görevlerini yerine getirebilmeleri için mantıkla ikna edilebilirler. İşte bunlar üç tür yetenektir. Aptallar kolayca kandırılır, değersiz olanlar kolayca korkutulur ve açgözlüler kolayca ayartılır. Yaklaşımını bunlara göre belirle. Güç zayıflıkların, düz olan düz olmayanların, fazlalık da azlıkların bir araya gelmesine dayanır. İşte bu Dao'nun ilkesidir.

Dıştan yakın ama içten uzak olanları ikna etmek için içten şeylerden bahset. İçten yakın ama dıştan uzak olanları ikna etmek için dıştan bahset. Karşı taraf şüphe işaretleri gösterirse yaklaşımını değiştir, kendi fikirlerini söylemesi için cesaretlendir, konuştuğunda söylediklerini genelleştir. Başarılarından bahset. Hoşlanmadığı şeylere göre denge sağla. Endişelerini gider. Neden korktuğunu tart, harekete geçirmek için heyecanlandır, işaretleri gözlemle, verdiği işaretlere karşılık ver, etrafını sar, kafasını karıştır. İşte buna stratejik plan denir.

Stratejik planın herkese açık olmasındansa özel görüşmede yapılması yeğdir. Özel görüşmede planın oluşturulmasındansa iki tarafın bir araya gelip başka hiç kimsenin bilmemesi yeğdir. Düzgün konuşma, ustaca konuşmadan daha az etkilidir; önceden kestirilemez planlar durdurulamaz başarılar getirir. Hükümdarı ikna etmek için planın başarılı olması; yöneticiyi ikna etmek için ise faydadan bahsedilmesi gerekir. Bir çevrede olup dışarısı hakkında konuşanlar dışlanır. Bir çevrenin dışında olup da o çevre ile ilgili konuşanlar tehlikeye düşer. Başkalarını isteme-

dikleri şeyleri yapmaya zorlama; bilmek istemedikleri şeyleri öğretmeye çalışma. Her insanın kendi beğenileri vardır, onlara uyum sağlamak için bilgi edin; her insanın beğenmedikleri vardır, onlar hakkında konuşmaktan kaçın. Buna Yang'ı elde etmek için Yin'i kullanmak denir.

Karşı taraftan kurtulmak istiyorsan onu şımart. Hoş-görü fırsat sunar. Görünüşü ne çekici ne de itici olanlara gizlilik konusunda güvenilebilir. Bildiğini kullanmak yeğdir. Plan yapanlar bilmediklerini kullanmaz. Derler ki: her işte başkalarını kontrol etmek hayati önem taşır, başkaları tarafından kontrol edilmek ise iyi değildir. Başkalarını kontrol edenler güç sahibi olur; başkaları tarafından kontrol edilenlerin yaşamları da başkalarının elindedir. Bu nedenle bilge Yin'in, aptallar da Yang'ın yolunu izler. Bilgili kişi herhangi bir işi kolay yoldan başarırken, bilgisiz kişi zor yolu seçer. Bu açıdan bakıldığında yok olan geri getirilemez ve tehlikeli olan da güvenli hale gelemaz. Hiçbir şey bilgiye değer vermek kadar önemli olamaz.

Halkı yönetmek için hangi tür bilgeliğin kullanıldığını bilmezler ve bilgeliğin neler yapabileceğini görmezler. Bilgelik kullanıldığında neyin işe yaradığı belirginleşir. Faydası olanı seç ve benimse. Neyin işe yaramadığını gördüğünde başka bir yol seç ve başkalarına da faydalı ol. Kadim hükümdarların Dao'su Yin'di [muğlaktı]. Derler ki: "Gök ve Yerin değişimi yüksek ve derindir; bilgelerin Dao'su görünmez ve ihtiyatlıdır. Sadece sadakat, güvenilirlik, yardımseverlik ve doğruluk değil, aynı zamanda uygunluk ve kusursuzluk gerektirir." Bu anlayışa ulaşan kişi konuşma yapabilir. Eğer bunu yapabiliyorsa onun uzak ve yakın ilişkiler geliştirmesi mümkündür.

XI

Karar Verme

Bütün kararlar soru sormakla başlar. Doğru soruları sormak talih; yanlış soruları sormak felaket getirir.¹ Şüphe ortaya çıktığında onu gidermeye çalış. Şüphe ortadan kalkınca fayda ortaya çıkar. Faydaların ortaya çıkmaması durumunda kabul edilmek mümkün değildir. İşte bu yaratıcılığın temelidir. Eğer faydalar kötü niyetle iyi bir insandan gizlenirse, o kişi bunu kabul etmeyecek ve uzaklaşacaktır. Faydayı engelleyenler ve zarar verenler her işte başarısızlığı hızlandırır.

Bilgeler beş yaklaşımı benimseyerek başarılı olurlar: Erdem ve Yang, gizlice plan yapmak, güven ve samimiyet, ihtiyat, sadelik. Yang, başı sonu aynı konuşma için, Yin ise başı ve sonu farklı olan konuşma içindir. Sade yaklaşımın kullanımında fırsatlar için diğer dört yaklaşımı kullan. Böylece gelecekte yapılacaklar için geçmişteki deneyimler üzerine düşün. Sade yaklaşımla karar ver. Hükümdarların, yöneticilerin ve önemli kişilerin itibarlarını etkileyebilecek konularda kararlar derhal alınmalıdır.

1 Tao Hongjing'e göre soru varsa cevap aranır. Sorularla başlarken de iyi talihle başlanırsa bir işe başlayan kişi iyi sonuçlar alır; talihsizlikle başlarsa da sonunda zarar görür. Talih ve talihsizliğin sebepleri bilinmezse sorular ortaya çıkar. Sorulara cevap verilirse doğru bilgilerle harekete geçilip geçilmeyeceğine karar verilebilir.

Fazla çaba gerektirmeyen işlerle ilgili kararlar derhal alınmalıdır. Çaba gerektiren ve yapılması gereken işlerle ilgili kararlar derhal alınmalıdır. Potansiyel zararları ortadan kaldırmaya yönelik kararlar derhal alınmalıdır. İyi sonuç getirecek kararlar derhal alınmalıdır.

Zorlukları belirleyerek bilgiye dayalı kararlar almak her şeyin temelidir. Kaostan düzen oluşturmak, başarı ve başarısızlığı belirler. Bunlar en zor kararlardır. Bu nedenle kadim hükümdarlar karar vermelerine yardımcı olması için civanperçemi ve kaplumbağa kabukları kullandılar.²

2 Civanperçemi bitkisi ve kaplumbağa kabukları kâhinlikte kullanılırdı. Hükümdarlar karar alırken kâhinlere de başvururlardı.

XII¹ *Temel İlkeler*

Hükümdar her zaman sakin olmalıdır, tıpkı etin kemiklerle birlikte olması gibi; ancak bu sayede aktif ve faydalı olabilir. Müzakere konusunda ustalaş ve karşı tarafı sürekli tedirgin et. Alçakgönüllü, dikkatli ve sakin ol, değişimi oturarak izle, [karşı tarafın] düşüşü ve yıkımını bekle. Yıkım bu şekilde beklenmelidir. İşte bunlar hükümdarın nasıl davranması gerektiğini anlatmaktadır.

Gözler için parlaklık, kulaklar için sesler ve zihin için de bilgi değerlidir. Dünyayı gözlerle izleyenler için görülmeyecek hiçbir şey yoktur; dünyayı kulaklar ile dinleyenler için duyulmayacak ses yoktur; dünyayı zihinleriyle yönetenler için ulaşılamayacak bilgi yoktur. Bunlar sağlandığında tıpkı tekerlekleri ile uyumlu at arabası gibi ulaşılamayacak yer yoktur. İşte bunlar hükümdarın “aydınlığıdır”.

Erdem sanatına göre denir ki: “Tarafımızda olmak isteyen hiç kimseyi geri çevirme.” Gelmesine izin verdiğinde savunman güçlenmiş olur; gelmesine izin vermediğinde savunman zayıflar ve gelmek isteyen başkalarını da engellemiş olursun. Dağ ne kadar yüksek olursa olsun

1 Kitabın 13. ve 14. bölümleri kayıptır.

adım adım zirvesine ulaşılabilir. Bir nehir ne kadar derin olursa olsun sebat edilirse derinliği ölçülebilir. Erdem tanrıları kadar yücedir, erdem sanatı da açıklık ve dinginliğe dayanır. Hiçbir şey onunla karşılaştırılmaz. İşte bu hükümdarın erdemidir.

Ödül güveni korumak, ceza ise adaleti sağlamaktır. Güven ödüllendirilirken görülen ve duyulan dikkate alınır. Görülmeyen ve duyulmayanlar karanlıkta kalır. Güven ödüllendirilmeli, dünya samimiyetle yönetilmeli, kötülük ve hainlik ise cezalandırılmalıdır. İşte bu hükümdarın ödüllendirmesidir.

Birinci olarak Gök, ikinci olarak Yer ve üçüncü olarak da insanlık hakkında bilgi edin. Dört yön, yukarısı ve aşağısı, sol ve sağ, ön ve arka; belirsizlik² nerededir? İşte bu hükümdarın sorularıdır.

Zihin, Dokuz Açıklığı³ kontrol eder; hükümdar da beş yönetim birimini.⁴ Hükümdar iyilik yapanları ödüllendirir, kötülük yapanları ise cezalandırır. Hükümdar yöneticileriyle uyumlu olursa zahmete girmez. Bilgeler bunu uyguladılar ve ödüllendirildiler. Bu ilke uygulandığında uzun ömür ve istikrar getirir. İşte bu hükümdarın nasıl yönettiğini gösterir.

Hükümdar etrafıca düşünmezse, atadıkları arasında kargaşa çıkar. Ailede de anormallik olduğunda iç ve dış arasındaki bilgi akışı kopar. Açık olup olmadığını bilmesi olanaksızdır. *Açma-kapama* belli olmadığıdaysa temel sebepleri görmek imkânsızlaşır. İşte bu hükümdarın ihtiyatlı olmasının önemini gösterir.

2 Tao'ya göre burada "Mars gezegeni nerededir?" denmektedir. Ancak Xu Fuhong'a göre bu ifadenin astronomi ile ilgisi yoktur ve "belirsizlik" anlamında kullanılmıştır.

3 Dokuz açıklık: gözler, kulaklar, burun delikleri, ağız ve boşaltım organları.

4 Beş yönetim birimi; Wu Guan: Si Tu; eğitim nazırlığı; Si Ma: savaş nazırlığı; Si Kong: bayındırlık nazırlığı; Si Shi: terfiler nazırlığı Si Kou: adalet nazırlığı.

Birincisi ileri gören gözler; ikincisi hızlı duyan kulaklar ve üçüncüsü hızlı bir zihin. Bin *li*'nin⁵ ötesini bilmek, karanlığın derinliklerindeki küçük ayrıntıları bile bilmekle olur. Buna “dünyayı kavrayış” denir. Bütün kötülükler karanlıkta hareket eder. Bu hükümdarın “otorite”sinin önemini gösterir.

Eylemler ismine uygun olduğunda, gerçekleşen de eksiksiz ve huzurlu olur. İsimler gerçeği doğru şekilde ifade ettiğinde karşılıklı ilişkiler gelişmeye başlar. Bu nedenle şöyle denir: “İsmin doğruluğu gerçeklikten doğmasındandır; gerçeklik ilkelerden, ilkeler de erdemden doğar.” İşte bu hükümdarın “isimlendirmesi”dir.⁶

5 Bir *li* yaklaşık beş yüz metredir.

6 Tao Hongjing şöyle açıklamaktadır: “Hükümdar isimlendirendir, bir ismin aktardığı gerçekliği tanımlar”.

Temel Doktrin: Yin İşaretlerinin Yedi Temel Yöntemi¹

1. Ruhun Canlandırılması Sanatı – Beş Ejderha²

Canlandırılmış ruh içinde Beş Enerji (Qi)³ vardır. Ruh başta gelir, zihin bunun meskenidir ve erdem de onları büyütür. Ruhu beslemenin doğru yolu Dao'yu takip etmektir. Dao denen şey, Gök ve Yer'in başlangıcıdır; her şeyin başlangıcı olan Bir⁴ odur. Her şeyi var eden Gök, formu olmayan enerjiyi de ortaya çıkarmıştır. Gök ve Yer'in başlangıcında hiçbir şekil, form ve isim yoktu. Sadece Shen Ling⁵ denen şeyler vardı. Dao denen şey aydınlığın kaynağıdır. Bir, Dao'nun değişiminin başlangıcıdır. Erdem, Beş Enerji'yi beslediğinde ve zihin ahengi elde ettiğinde yöntem elde edilmiş olur. Yöntem denen şey, zihin enerjisinin Dao'sudur ve ruhun onları kontrol etmesini sağlar. Dokuz Açıklık ve On İki Duyu⁶ enerjinin kapısı ve zihnin yardım-

-
- 1 Tao'ya göre Yin işareti, bir düşüncenin dışarıdan görülebilen işaretidir.
 - 2 Beş ejderha beş bileşene işaret eder. Beş bileşen: metal, ağaç, su, ateş, toprak.
 - 3 Xu'ye göre Beş Enerji kalp, karaciğer, dalak, akciğer, böbrek; beş organın enerjisine işaret eder.
 - 4 Yi. Bkz. Temel Kavramlar bölümü.
 - 5 Tanrılar ve ruhlar.
 - 6 Tao'ya göre On İki Duyu: gözler, kulaklar, dil, beden, bilgi, renk, ses, koku, tat, dokunma, zihin ve düşüncedir.

cılarıdır. Yaşarken Gök tarafından kabul edilmiş olanlara Gerçek İnsan⁷ denir. Gerçek İnsan, Gök ile bir olandır.

Bunu anlayan ve kendilerini içten yetiştirenlere bilge denir. Bilge, şeyleri türlerine göre bilir. İnsanlar birlik içinde doğarlar ve etraflarındaki şeylerle birlikte değişirler. Bilge, türlerin farklarını açıklılıklarıyla algılar. Şüpheleri olduğunda zihnin yöntemlerine başvurur ki bazen bu da işe yaramaz. İşe yaraması ve engelin kalkması için Beş Enerji'nin ruhu beslemesi gerekir. Buna gelişme süreci denir. Gelişimde Beş Enerji önemlidir; irade, zihin, ruh ve erdem birlikte geliştirilmelidir. Sakin ve huzurlu olanlar enerjilerini geliştirir ve uyuma ulaşır. Bu dört şey asla zayıflamaz. Güç dört yönü de etkiler. Hareketsiz ama canlıdırlar. Buna ruhsal gelişme denir. Ruhsal gelişmeyi sağlayana Gerçek İnsan denir. Gerçek İnsan, Gök'ün Dao'suyla birliktedir, uyumu korur ve her şeyi var eder. Gök'ün zihnini kavrar; erdemi geliştirir; eylemsizlikle düşüncelerine yön verir. Harekete geçmeden önce dikkatlice düşünenler güçlerini korur. Gerçek İnsan [bilge] bunu anlamalı ve aşına olmalıdır. Böylece ruhu güçlenir ve iradesi sağlamlaşır.

2. İradeyi Geliştirme Sanatı – Göksel Kaplumbağa⁸

İradeyi geliştirmek denen şeyde zihnin enerjisi karşı tarafa aktarılamazsa başarısızlık ortaya çıkar. İstekler irade tarafından barındırılır ve zihin tarafından değerlendirilir. İrade denen şey, istekleri gerçekleştirmek ister. Çok istek zihnin dikkatini dağıtır. Dikkati dağılan zihin iradeyi zayıflatır; zayıflayan iradeyle istekler gerçekleştirilemez. Bu ne-

7 Dao'yu elde etmiş kişi.

8 Göksel Kaplumbağa: Uzun ömürlü olmayı temsil eden veya kehânetlerde kullanılan kaplumbağalara verilen isim. Bir metafor olarak da yetenekli kişileri ifade eder. Göksel Kaplumbağa antik çağın dört efsanevi yaratığından biridir. Diğerleri ejderha, Anka kuşu ve Qilin'dir. Kaplumbağa aynı zamanda iyi şans ve başarının da sembolüdür.

denle, zihin enerjisi ve istekler aynı yönde olmalı ve kontrol edilmelidir. İstekler kontrol edilirse, irade ve düşünceler zayıflamaz; irade ve düşünceler zayıflamazsa berrak düşünme ve akıl yürütme mümkün olur. Disiplinli akıl yürütme, uyum ve göğsü daraltan enerji (Qi) için engelsiz akış sağlar. İradeni içeriden güçlendir ki başkalarının dış görünüşlerinden düşündüklerini anla. İrade geliştirilince zihin de çalışır, başkalarını anlayınca azami fayda elde edilir.

Bu yöntemi insanlara uygularken, onların enerji ve iradelerini geliştirme yöntemlerini bilmelisin. Enerjilerinin (Qi) zayıf ya da güçlü olduğunu bilmek, iradelerini ve enerjilerini nasıl geliştirdiklerini, kendilerini güvende hissedip hissetmediklerini incelemek onların yeteneklerini anlamayı sağlar. Geliştirilmeyen irade, zihin enerjisinin istikrarlı olmamasına neden olur; zihin enerjisi istikrarlı değilse düşünceler ortaya çıkamaz ve bu da iradeyi zayıflatır. Zayıflamış irade güçlü tepkiler veremez; güçsüz tepkiler zihin enerjisini tüketir. Sonuç olarak ruh kaybolur. Kaybolan ruh bulanıklık getirir; bulanıklık [irade, zihin ve ruhun] koordinasyonsuzluğuna neden olur.⁹ İradeyi geliştirmek huzurlu olmakla başlar. Huzur; sağlam irade ve kararlı zihni ortaya çıkarır, böylece irade ve düşünceler güçlü olacak, ruh korunacak, güç ve etki dağılmayacaktır.

3. Düşünceleri Güçlendirme Sanatı – Teng Yılanı¹⁰

Düşüncelerini güçlendirmek isteyenler enerjilerini (Qi) güçlendirmelidir. Zihin düşüncelere daldığında sükûnet içinde olmalıdır, ancak zihin sükûnet içindeyse derin düşünceler ortaya çıkabilir. Zihin sükûnet içinde olursa olağ-

9 Tao'ya göre "Bulanıklık, berrak olmayan bir görünüştür; koordinasyonsuzluk irade, zihin ve ruhun birbirleriyle iletişim kuramamasıdır. Ruhta berraklık olmazsa birçok hata yapılır; bu nedenle de irade, zihin ve ruhta birlik olmaz".

10 Tao'ya göre Teng Yılanı eylem ve eylemsizliğin esnek şekilde uygulanmasıdır.

nüstü planlar ortaya çıkar; derin düşünceler olursa taktikler olgunlaşır. Planlar ortaya çıktığında kargaşa biter. Huzurlu zihin kesin eylemler getirir. Böylece ruh odaklanabilir. Zihnin ve enerji aynı yöne odaklanamazsa, ihanet ve kötülük tutunacak bir yer bulur ve karşı tarafın planları kafa karıştırır. O durumda yürekten konuşmak imkânsızdır. Zihnin yöntemine inan ve gerçek olanı koru. İnsanlarla düşünce ve fikirler üzerine iletişim kurarken bekle ve dinle.

Plan ve taktik denen şey var olmanın veya yok olmanın püf noktasıdır. İncelenmemiş düşünceler, hiçbir şey kazandırmayan boş dinlemeye dönüşür. Başarısız plan ve taktikler güveni sarsar, zihni zayıflatır ve boşluğa düşürür. Plan ve taktikler mutlaka sakın zihinle oluşturulmalıdır. Eylemsizlik ile Beş Organı dinlendirip yatıştır; Altı Organ¹¹ uyumlu hale getir. Canlılığı ve ruhu koru; ondan sonra iç görü, dinleme ve irade oluşturmak mümkündür. Büyük Boşluğu [evreni] düşün, ruhlarla etkileşime girmeyi bekle. Gök ve Yer'in açılma ve kapanmasını izle, her şeyin ortaya çıkışını ve dönüşümünü anla. Yin ve Yang'ın başlangıç ve bitişini izle, işte bu insanları yönetmeyi bilmektir. Böylece bütün dünyayı kapıdan dışarı hiç çıkmadan tanırsın, pencereden dışarı hiç bakmadan Gök'ün Dao'sunu görürsün. Bu da görmeden yönetmeyi ve hareket etmeden ulaşmayı mümkün kılar. Buna Dao'yu bilmek denir, ruhun aydınlığı ile yapılamayacak şey yoktur.

4. Kuvveti Dağıtma Sanatı – Çömelen Ayı¹²

Kuvveti dağıtmak denen şey ruhta gizlidir. Bu yöntemi uygulamak için önce sakın olmak, irade ve zihni bir nokta-

11 Altı organ: mide, kalın ve ince bağırsak, San Jiao (Geleneksel Çin tıbbında sindirimle ilgili üç bölge, ağız mide ve bağırsak), mesane ve safra kesesi.

12 Tao bunun ayının avına saldırmadan önce aldığı pozisyon olduğunu söylemektedir.

ya odaklamak gerekir. Ciddiyet olunca iç benlik güçlenir. İçten güçlü olan yenilmezdir. Böylece Gök gibi diğerlerinin güçlerini kırabilecek bir noktaya erişebilirsin. Soyut olanı elde etmek için somut olanı kullan, var olanı kullanarak olmayanı elde et; tıpkı bir *zhu*'ya,¹³ *yi*¹⁴ demek gibi.

Böylece hareket edenler seni takip eder, sen başlayınca onlar da eşlik eder. Parmak bile hareket ettiğinde ondaki değişiklikleri görebilirsin. Hiçbir şey seni rahatsız edemez. Sana eşlik edenleri incele, boşlukları gözlemler, hareketleri gözle görülür olduğunda güçlerini dağıtabilirsin. Değişim için harekete geçmeden önce, potansiyel boşlukları keşfetmek için fark edilmeden iradeni güçlendir. Ancak bulundukları noktanın sağlam olduğunu anlayanlar kendilerini geliştirebilir. Ancak başkalarına yol verenler onların gelişmesini sağlar. Ruh kazanılınca silah gereksiz olur ve durum şekillendirilebilir.

5. Gücü Dağıtma Sanatı – Yırtıcı Kuş¹⁵

Gücü dağıtanlar ruhlarını kullanır. Bu yöntemde mutlaka boşluklara hesaplanmış hareketler yapmak gerekir. İçte [güç] biriktiğinde zihin de güçlenir. Boşluklara hamle yapmadan önce gücü dağıtmak için hesaplama yap. Karşı tarafın gücü dağılınca, bunun anlaşılmasından korkar ve hırsını saklayamaz. Düşünceler zayıflayınca güç de kaybedilir, ruh zayıflar, konuşmalar tutarsız hale gelir. Güçlerini ölçmek için karşı tarafın irade ve zihnini gözlemle, planlarından bahsederken onları ölçmelisin. Bütün şekilleri, yuvarlak ve kare ve bütün güçlülük ve güçsüzlükleri karşılaştır.¹⁶

13 1 *zhu* yaklaşık 0.65 gr.

14 1 *yi* yaklaşık 400 gr.

15 Tao bunun yırtıcı bir kuş gibi karşı tarafa saldırmak olduğunu söylemektedir.

16 Xu'ye göre karşı taraf gözlenmelidir. Karşı tarafın iradesi ve isteği anlaşılmalı çalışılmalıdır. Anlaşıncı da karşı taraf ikna edilmeye başla-

Bilgi olmadan güç dağıtılamaz. Gücü dağıtmak için bir boşluk bulmak gerekir. Boşluk bulunup hareket başladığında güç dağılır. Boşlukları düşünenler önce içlerindeki beş enerjiyi¹⁷ saflaştırır ve kendi güçlerini asla dağıtmazlar. Tüm hareketleri isteklerine göre irade ve zihinlerini takip eder. Güç denen şey, avantaj ve dezavantajı belirler. Yenilgi ruhu gözlemlememenin sonucudur.

6. Zahmetsiz Dönüşüm Sanatı – Yırtıcı Hayvanlar¹⁸

Dönüşüm denen şey, sonsuz stratejiye sahip olmaktır. Sonsuz denen şey, bilgelerin zihnine sahip olmaktır. Bu önceden tahmin edilemez olmaya ve zihnin sanatını bilmeye bağlıdır. Ruh ve Dao birdir; sayısız şeyi açıklamak için sonsuzdurlar. Bilgelik, yöntem, strateji ve planlar; hepsinin kendine has özellikleri vardır: Farklı olaylara göre yuvarlak ya da kare; Yin ya da Yang; uğurlu veya uğursuz olabilirler. Bilgeler zahmetsiz dönüşüm yöntemini benimsediler. Onlar her şeyi var edenle başladılar; her şeyi anlamak için Büyük Dao'yu somutlaştırdılar.

Gök ve yer sonsuzdur, insan ilişkileri sayısızdır, her şey kendi içinde kategorilere ayrılmıştır ve bu kategorilere göre plan yapılır. Plan ve stratejileri anlamak için mutlaka talih ve talihsizliklerini, zafer ve yenilgilerini öngörmek

nabilir, plan ve taktikler uygulamaya konabilir. İkna sürecinde, duruma göre esnek bir şekilde plan ve taktikler uygulanır; ya karşı tarafın hemfikir olacağı şeyler söylenir ya da mutlaka kurallara göre konuşulur. Yuvarlak ve kare, kurgu (spekülasyon) ve ikna anlamında yuvarlak veya kare yöntemlerini kullanmaktır. Yuvarlak karşı tarafın hemfikir olacağı şeyler söylemektir. Kare de kurallara göre işleri yürütmektir.

¹⁷ Bkz. Temel Doktrin, 3. dipnot.

¹⁸ Xu'ye göre: dönen yuvarlak, hareket eden, yuvarlak formunda olan şeyleri işaret eder. Yuvarlak formunda olan şeyler bir kez hareket etmeye başladığında bunu devam ettirir. Bunun anlamı zahmetsiz bir şekilde bir şeyleri elde etmektir. Yırtıcı hayvanlar da bir metafordur. Yırtıcı hayvanlar güçleri sayesinde kolaylıkla istedikleri şeyleri elde ederler.

gerekir. Zahmetsiz dönüşüm denen şey talih ya da talih-sizlik getirebilir. Bilgeler Dao'yu kullanarak var olma ve yok olmayı önceden bilir. Dönüşümü de bilirler. Yuvarlak denen şey düzgün konuşmak, kare denen şey başarmak-tır. Dönüşüm denen şey plan ve stratejileri incelemektir; duyarlı kişi, ilerleme ve gerilemeye bakarak niyetlerini anlar. Birbirleriyle nerede karşılaştıklarını incele ve karşı tarafı ikna etmek için temel unsurları belirle.

7. Azaltma – Artırma Sanatı

Azaltma ve artırma fırsat ve tehlikenin belirleyicisi-dir. Bir iş uygun ya da uygunsuz, başarılı ya da başarısız olabilir. Fırsat ve tehlike belirtilerini incelememek olmaz. Bu nedenle bilgeler eylemsizlik içinde erdemli insanları bekler. Söylenen ve yapılanın birbirine uyup uymadığını incelerler. Artırmak bilme, azaltmak pratik anlamına ge-lir. Azaltmayı ikna etmek için kullan. Eğer yapılacak bir şey yoksa bilgeler o konuda konuşmazlar. Bilgili insanlar başkalarını alt etmek için konuşmazlar. Kısa ve öz ko-nuşma güçlü zihni temsil eder, odaklanmış iradede kötü niyet olmaz.

Geçmişte zorluklarla karşılaşanlar gelecek için plan ve stratejiler geliştirir, ama bunların gerçekleştirilmesi doğal düzene bağlıdır. Yuvarlağın hareket etmemesi ve karenin de durmamasına büyük başarı denir. Azaltma da arttırma da konuşma için kullanılır. Gücü dağıtma sa-natını kullan, böylece arttırma ve azaltmayı, fırsat ve tehli-keleri görüp karar ver. Böylece azaltma ve arttırmada iyi olanlar, tıpkı bin *ren*'lik¹⁹ setin yıkılması, on bin *ren*'lik yuvarlak taşın suya düşmesi gibi bu yöntemi uygularlar. Su zayıf görünür ama taşı hareket ettirir, bu da suyun doğasından kaynaklanmaktadır.

19 1 *ren* yaklaşık 2,4 metredir.

Esası Yakalamak

Esası yakalamak şudur: ilkbahar üretir, yaz büyütür, sonbahar hasattır ve kışın da saklanır; işte bunlar doğru zamanlardır. Bunların tersine bir şey yapılmamalıdır. Tersine gidenler, bir süre başarılı olsalar da sonunda mutlaka yenilgiye uğrarlar. Hükümdarlar ve yöneticileri mutlaka Gök'ün esaslarına göre hareket etmelidir; üretim, büyüme, hasat ve depolamanın sırası değişmez ve tersine yapılanlar da başarıya ulaşmaz. Bunların tersine iş yapanlar bir süre yükselseler de sonunda mutlaka düşüş yaşarlar. Bu Gök'ün Dao'sudur, insanlar ve hükümdar için temel yol göstericidir.

Merkezî Doktrin

Merkezî doktrin ihtiyacı olanlara ve zor durumdakilere erdemli ve anlamlı konuşmalar yapmaktır. Bilgeler umutsuz insanları sıkışıklıktan kurtarır ve bu iyilikleri de her zaman hatırlanır. İyi konuşanlar, erdemli kişilerle birlikte olurlar. Erdemle hareket edenler Dao'yu izlerler. Zor durumdakilere yardım edenler Küçük İnsanlar'a da yardım eder. Kargaşa içindeki toplumda ya da tehlikeli zamanlarda bilgili kişilerin bazıları ölümden kurtulur; bazıları iyi konuşanların akıbetlerini görür; bazıları insancılığı ve erdemi bir kenara bırakır ve savaşçı olur; bazıları suçlanır; bazıları kendini korur; bazıları da tehlikeli zamanlarda başarısızlıkların ardından geri çekilir ve kendilerini gerçekleştirmeye çalışır.

Denir ki: insanları yönetmek değerli, insanlar tarafından yönetilmek ise değersizdir. Yönetenler gücü elinde tutar, yönetilmek hayatının kontrolünü kaybetmektir. Görünen form ve fiziksel durum tavrı gösterir; sesi duyunca müziği anlamak gerekir. Saldırganlık bitince mücadele de biter, oradan ayrıl veya konuşmaktan kaçın, odaklan ve prensiplerden ayrılma. “Temel Doktrin” Dao'nun prensiplerini açıklar. Bu prensiplerin uygulanması ve temel ilkeleri “esasları yakalamak” ve “merkezî doktrin”de bulunmaktadır.

Bir görüntüyü gördükten sonra yüz ifadesini tanımlayabilen ve bir imgeyi gördükten sonra şekli bilenler, kıla-

vuzları olarak sembolleri kullanır, bu da tonları, şekilleri ve sesleri, davranış ve tavırları hatırlamayı mümkün kılar. İlkelere uyanların ne gözleri uygunsuz şeylere bakar ne de kulakları kötüyü dinler. Onların konuşmaları her zaman Şiir ve *Kitap*'a dayanır [*Shi Jing* ve *Shang Shu*], davranışlarında sapkınlık ve ahlaksızlık olmaz. Davranışlarında Dao'yu takip et ve erdemli davran. Ciddi tavırlar ve nazik ifadeler varsa dış görünüşe bakarak bilgi edinmek imkânsız hale gelir. Eğer durum böyleyse duygularını gizle, düşmanca davranmaktan kaçın ve hemen oradan ayrıl.

Sesi duyunca müziği bilmek, ses ve enerji (*Qi*) arasında uyumsuzluk olduğu, iyilik ve sevginin bir araya gelmediği anlamına gelir. Bu nedenle Shang ve Jiao, Zhi ve Yu birbirleriyle uyum içinde değildir. Bu dört sesin de hâkimi Gong'dan başkası değildir.¹ Uyumsuz melodiler mutsuzluğa neden olur. Sesler dağınık, acı verici, rahatsız edici ve zararlı olduğunda konuşma da kulaklara hitap etmeyen bir şey haline gelir. Övgüye değer başarılarla ve itibara ulaşmış olanlarla aynı fikirde olmazlarsa Qi'leri ve sesleri uyumsuzluk içinde olur.

Saldırganlığı ortadan kaldırmak, zayıfların bir araya gelmesini ve güçlülerin kendi aralarında mücadele etmesini sağlamaktır. Güçlülerin mücadelesinin sonunda kazanan taraf kendi yaptıklarını öne çıkarır ve sesini yükseltir. Zayıf olan ve kaybeden taraf kaybı için yas tutar, itibarını kaybetmekten ve atalarını utandırmaktan yakınıır. Zafer kazananlar itibar için savaşmaya başlayıp ne zaman geri çekileceklerini bilmeden rastgele ilerlerken, mağlup olanlar kayıplarının yasını tutar ve bütün güç-

1 Çin müziğindeki beş temel nota. Shang, Jiao, Zhi, Yu ve Gong. Beş temel nota aynı zamanda beş elementi temsil eder. Shang metali, Jiao ağacı, Zhi ateşi, Yu suyu ve Gong da toprağı. Ayrıca bunlar dört mevsimi de temsil ederler. Gong da bunları yönlendirir ve yaşam enerjisi verir.

leriyle karşı koyarlar. Saldırı ne kadar güçlüyse savunma da o kadar güçlü olabilir. Her iki taraf da ele geçirilme tehdidi altındadır.

Bırakmak denen şey, anımsayabilmek amacıyla söylenenleri tekrarlamaktır. Dürüst olanlarla bir araya gelince onların söz ve davranışlarını takdir et, isteklerini teşvik et, konuşurken geri dönmeleri ümidini belli et. Gelecekte tekrar bir araya gelmek mutluluk getirecektir. Geçmişte başkalarının başarıya ulaşan tecrübelerinden yola çıkarak, gelecekte de karşı tarafla ilişkiyi devam ettirme ümidini ve ayrılırken üzgün olduğunu göster.

Konuşmaktan kaçınmak denen şey; bir konuşmanın eksikliklerini incelemektir. Çok konuşmanın birçok eksikliği olur. Bu eksiklikleri anla ve incele. Harekete geçince başkalarının onaylamadığı ve nefret ettiği şeylerden kaçın. Karşı taraf korktuğunda onları rahatlatmak için güven ver. Sonra konuşmayı bırak, önceki yöntemi yavaşça terk et. Konuşmaktan kaçınarak, yapamayacağın şeyleri ve kusurlarını birçok yöntem bilenlerden gizlemiş olursun.

Kalp kazanmak denen şey, yöntemleri öğrenmek isteyenleri teşvik etmek ve itibarlarını artırmaktır. Onları sına ve kalpten bağlanmalarını, başkalarının önünde kendilerini kanıtlamalarını sağla. Geçmişteki başarı ve deneyimlerinin de görülmesini temin et. Böylece sana kalpten bağlanacaklardır. İçkiye ve şehvete düşkün olanlarla karşılaşınca şu yönetime başvur: onları harekete geçirmek için müziği kullan, onlara ölümün kaçınılmaz ve yakın olduğunu anlat, yaşayacak günlerinin azaldığını hatırlatarak endişelendir. Onları görmedikleri şeylerle neşelendir. Sonunda hayatlarının değerini anlayıp kendilerine geleceklerdir.

Doğruluğu korumak, insancıl olmak ve iletişim kurmak için içlerini keşfetmektir. Zihnini derinlemesine keş-

fetmek, karşı tarafı neyin yönlendirdiğini ortaya çıkarır. Dışarıdan içeriği yönet ki, karşı taraf başarmak için sana gelsin. Küçük İnsanlar, çıkarları için birbirleriyle ilkesizce rekabet eder, aileleri ve ülkeleri felakete sürükler. Erdemli ve bilgili olmayanlar aileleri doğrulukla, beylikleri Dao ile koruyamazlar. Bilgeler Dao'nun inceliklerine değer verirler çünkü bu onların tehlikeyi huzura çevirmelerine ve yok olmaktan kurtulup hayatta kalmalarına yardım eder.

Guiguzi (MÖ 4. yüzyıl): İsmi in zivaya çekildiği “Hayaletler Vadisi”nden aldığı söylenen Guiguzi, “İttifaklar Okulu” veya “Diplomasi Okulu” adlarıyla bilinen felsefe akımının kurucusu olarak kabul edilmektedir. Bu akımın ilk yazılı eseri olan İkna Sanatı da Çin tarihinin ilk retorik eseridir. Aristoteles’in Retorik eserinin Doğu Asya’daki muadili sayılabilecek eser aynı zamanda strateji, insan ilişkileri, psikoloji, ikna etme, müzakere ve diplomasi alanında da Çin’in en eski ve önemli eserlerinden biri sayılmaktadır. Antik dönem Çin yöneticileri, sıradan insanlara ve astlarına yönetenleri anlama konusunda yol gösterdiğini düşündükleri için İkna Sanatı’nı tehlikeli bir kitap saymışlardır. Bu “tehlikeli” içeriği ve yazarının Konfüçyanizm’in temel değerleriyle çelişen öğretileri yüzünden uzun süre resmî koleksiyonlara dâhil edilmeyen İkna Sanatı, özgün dili Çince’den yapılan çevirisiyle Türkçede ilk kez yayımlanıyor.

Prof. Dr. Giray Fidan (1980): Ankara Üniversitesi Sinoloji Bölümü’nde lisans, yüksek lisans ve doktorasını tamamladı. Pekin Dil ve Kültür Üniversitesi ve Min Zu Üniversitesi’nde öğrenim gördü. Princeton Üniversitesi’nde misafir öğretim üyesi olarak bulundu. Çin klasiklerinden yaptığı çevirilerin yanı sıra Cumhuriyet’in Çinli Misafirleri, Çevirizm (Aslı Özlem Tarakcıoğlu ile birlikte) gibi çeşitli alanlarda verdiği telif eserleri de vardır. Halen Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü’nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

